

و توانست لقب
«ترخان» را کسب نماید. ترخان
یا آغاجی یا آغجی، عنوان منصب
خاصی در دستگاه امرای ماوراءالنهر و خراسان
بوده است که صاحب این منصب، واسطه میان
سلطان و رعیت بوده و به خاطر حشمت و نفوذی که
داشته بدون التزام به رعایت نوبت و رخصت نزد
سلطان می‌رفته است.

یکی از به‌روزترین و بزرگترین موقوفات
کشور و جهان اسلام، موقوفه بانو گوهر شاد
است که شامل اراضی و مزارع مختلف بوده
که امروز در مناطق مسکونی قرار گرفته
است. این موقوفات که در حوزه‌های مختلف
است و به بهترین نحو تلاش شده تا از آن‌ها
بهره‌برداری شود. موقوفات بانو گوهر شاد
در حوزه‌های مختلف از جمله کشاورزی،
دامپروری، باغداری و آبی‌پروری است که
که با توجه به کثرت حوزه‌های فعالیت،
به نوبه‌ی خود سهم چشمگیری در توسعه
اشتغال زایی ایفا نموده است.

گوهر شاد بیگم را بیشتر با نام مسجد جامع
گوهر شاد می‌شناسیم؛ بنایی فاخر، زیبا و
مملو از خاطرات تلخ و شیرین که ساخت آن در
سال ۸۲۱ هجری قمری آغاز شد و اتمام آن ۱۱
سال زمان برد. با این حال شاید کمتر کسی
بداند که این بانوی خیراندیش و هنرپرور،
بانی بناهای بسیاری در کشور همسایه ما،
افغانستان بوده است؛ بناهایی که در زیبایی و
معماری کم‌از مسجد جامع گوهر شاد مشهد
ندارند. در پر تونیت خیر خواهانه گوهر شاد بیگم،
مسجد جامع هرات، مدرسه و خانقاه مهد
علیا که کهن‌ترین اماکن این شهر است،
بازسازی شد و معماران چیره‌دستی مانند
«قوام‌الدین شیرازی» به زیبایی و موزونی
بنای آن، همت کردند.

مسجد جامع

گوهر شاد یکی از مهم‌ترین بناهای
دوران شاه رخ است که در جنوب حرم مطهر
رضوی قرار دارد. همانطور که گفته شد گوهر شاد آغا
ساخت این مسجد را در سال ۸۲۱ هجری قمری آغاز
کرده است و به موجب تاریخی که در کتیبه ایوان مقصوره
و به خط پسر گوهر شاد آغا نوشته شده است این بنای
باشکوه در این سال به انجام رسیده است. علت اصلی
جاودانگی این موقوفه پس از ۶۰۰ سال واستواری آن قرار
گرفتن این بنادر آستان مطهر حضرت علی بن موسی
الرضا (ع) است.

